

Sputnik, Apollo i guerra freda a la premsa diària de Barcelona

Xavier Duran, Universitat de Barcelona

El 4 d'octubre de 1957 es va llençar el primer satèl·lit artificial de la història, l'Sputnik soviètic. Començava una cursa espacial i estratègica entre les dues grans potències que va culminar el 20 de juliol de 1969 amb l'arribada dels primers homes a la Lluna, amb l'Apollo XI dels Estats Units.

L'objectiu d'aquesta comunicació és analitzar el tractament periodístic dels dos fets –i d'algun intermedi–, ateses les diferències entre ells i en la situació del periodisme i socioeconòmic en general a Barcelona en els dos moments.

Pel què fa al llençament del primer Sputnik, va ser un fet no anunciat prèviament, que va agafar per sorpresa la majoria de mitjans i protagonitzat per la Unió Soviètica. L'Estat espanyol vivia sota l'autarquia, l'economia arrossegava els problemes de la guerra i la postguerra i en els diaris estava vigent la censura prèvia.

L'arribada dels primers homes a la Lluna va ser un fet previst i anunciat amb molta antelació, retransmès per la televisió i protagonitzat pels Estats Units. La situació econòmica ben diferent, tot i que existien moltes desigualtats. Els diaris no tenien censura prèvia, però els responsables s'exposaven a sancions i penes de presó per les limitacions imposades per la Llei de Premsa del 1966. Tot i així, ja havia aparegut alguns mitjans que intentaven fer un periodisme crític.

L'anàlisi del tractament dels llençaments del primer Sputnik, del segon –amb la gossa Laika– i de la resposta nord-americana el gener següent va ser tractat per la premsa, d'entrada, amb dubtes sobre si el fet s'havia produït i, sobretot, amb el temor que aquesta capacitat de la Unió Soviètica li permetés atacar qualsevol lloc del planeta. També es van exposar les possibilitats tecnològiques que obria el llençament, algunes amb gran rigor i moltes altres amb fantasia exagerada o extrapolacions massa agosarades. El llençament del primer satèl·lit americà el gener del 1958 va ser rebut amb entusiasme.

L'arribada a la Lluna va ser objecte d'un gran seguiment previ, en què es tocaven gairebé tots els aspectes que podien envoltar la missió. L'entusiasme pel fet que els protagonistes fossin els Estats Units va ser gairebé unànime, però també hi va haver posicions crítiques –algunes, extensives al progrés tecnològic en general. El diari *Tele/eXprés* era el principal representant d'aquests punts de vista. Per la seva banda, *Diario Femenino* pretenia aportar una visió des del punt de vista de les dones.

Les principals conclusions són:

- Aprofitament polític dels dos fets per contraposar no només dues potències sinó també dos sistemes econòmics oposats
- Malfiança general sobre el fet soviètic i entusiasme molt estès pel nord-americà
- Dificultats per expressar visions crítiques, sortejades en ocasions el 1969
- El rigor del tractament científic va ser menor, amb excepcions, el 1957 i molt més present el 1969 –també amb excepcions

L'evolució de la premsa i l'aparició de la televisió van portar a un tractament periodístic molt diferent dels dos fets, sobre en l'àmbit gràfic

Sputnik, Apollo i guerra freda a la premsa diària de Barcelona

Xavier Duran, Universitat de Barcelona

El 4 d'octubre de 1957 es va llençar el primer satèl·lit artificial de la història, l'Sputnik soviètic. Començava una cursa espacial i estratègica entre les dues grans potències que va culminar el 20 de juliol de 1969 amb l'arribada dels primers homes a la Lluna, amb l'Apollo XI dels Estats Units.

L'objectiu d'aquesta comunicació és analitzar el tractament periodístic dels dos fets –i d'algun intermedi–, ateses les diferències entre ells i en la situació del periodisme i socioeconòmic en general a Barcelona en els dos moments.

Pel què fa al llençament del primer Sputnik, va ser un fet no anunciat prèviament, que va agafar per sorpresa la majoria de mitjans i protagonitzat per la Unió Soviètica. L'Estat espanyol vivia sota l'autarquia, l'economia arrossegava els problemes de la guerra i la postguerra i en els diaris estava vigent la censura prèvia.

L'arribada dels primers homes a la Lluna va ser un fet previst i anunciat amb molta antelació, retransmès per la televisió i protagonitzat pels Estats Units. La situació econòmica ben diferent, tot i que existien moltes desigualtats. Els diaris no tenien censura prèvia, però els responsables s'exposaven a sancions i penes de presó per les limitacions imposades per la Llei de Premsa del 1966. Tot i així, ja havia aparegut alguns mitjans que intentaven fer un periodisme crític.

L'anàlisi del tractament dels llençaments del primer Sputnik, del segon –amb la gossa Laika– i de la resposta nord-americana el gener següent va ser tractat per la premsa, d'entrada, amb dubtes sobre si el fet s'havia produït i, sobretot, amb el temor que aquesta capacitat de la Unió Soviètica li permetés atacar qualsevol lloc del planeta. També es van exposar les possibilitats tecnològiques que obria el llençament, algunes amb gran rigor i moltes altres amb fantasia exagerada o extrapolacions massa agosarades. El llençament del primer satèl·lit americà el gener del 1958 va ser rebut amb entusiasme.

L'arribada a la Lluna va ser objecte d'un gran seguiment previ, en què es tocaven gairebé tots els aspectes que podien envoltar la missió. L'entusiasme pel fet que els protagonistes fossin els Estats Units va ser gairebé unànime, però també hi va haver posicions crítiques –algunes, extensives al progrés tecnològic en general. El diari *Tele/eXprés* era el principal representant d'aquests punts de vista. Per la seva banda, *Diario Femenino* pretenia aportar una visió des del punt de vista de les dones.

Les principals conclusions són:

- Aprofitament polític dels dos fets per contraposar no només dues potències sinó també dos sistemes econòmics oposats
- Malfiança general sobre el fet soviètic i entusiasme molt estès pel nord-americà
- Dificultats per expressar visions crítiques, sortejades en ocasions el 1969
- El rigor del tractament científic va ser menor, amb excepcions, el 1957 i molt més present el 1969 –també amb excepcions

L'evolució de la premsa i l'aparició de la televisió van portar a un tractament periodístic molt diferent dels dos fets, sobre en l'àmbit gràfic.